

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Suomen Alkoholijuomakauppa ry (SAJK) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen, jonka mukaan alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin valtion verotulojen lisäämiseksi. Korotus kohdistuisi pääosin yli 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin juomiin, kuitenkin niin, että oluen veroa ei korotettaisi, eikä myöskään enintään 10-prosenttisten nimikkeeseen 2208 kuuluvien etyylialkoholijuomien veroa.

Veronkorotukset tehtäisiin Verohallinnon vuodelle 2027 vahvistamien indeksitarkistettujen verotasojen päälle. Kokonaisuudessaan veronkorotus kohdentuisi noin 40 prosenttiin alkoholin verollisesta kulutuksesta.

Alkoholiveron viimeaikaiset korotukset

Alkoholijuomien valmisteveroa on korotettu tällä hallituskaudella jokaisena vuonna. 1.1.2024 voimaan astuneen korotuksen lisätuottotavoite oli 15 milj. euroa, minkä lisäksi väkeviin ja viineihin kohdistetun korotuksen tarkoituksena oli korvata oluelle suunnattu, 25 miljoonan euron suuruiseksi kaavailtu veronalennus, jolloin veronkorotusten tuottotavoitteeksi muodostui yhteensä 40 miljoonaa euroa. Todellisuudessa olutveron alennus aiheutti suunniteltua suuremman vajeen verotuotossa, eikä väkevien ja viinien veronkorotuksella saavutettu lisätuottotavoitetta, vaan alkoholiveron nimellinen tuotto aleni 1,463 miljardista eurosta 1,459 miljardiin euroon vuonna 2024.

Epäonnistuneen poliittisen päätöksen sekä vuoden 2025 alussa tehdyn indeksoinnin seurauksena alkoholiveron nimellinen tuotto aleni myös vuonna 2025, nyt peräti 63 miljoonalla eurolla eli 1,459 mrd eurosta 1,396 miljardiin.

Kuluvan vuoden alussa tehtiin jälleen veronkorotus, jonka tuotonlisäystavoite on 41 milj. euroa. Ensimmäisten viiden kuukauden kumulatiivisen verokertymän perusteella verotuotto näyttäisi jäävän tavoitteestaan merkittävästi.

Nyt hallituksen esittämän, vuoden 2027 alkuun suunnitellun korotuksen tavoitteena on 20 miljoonan euron lisätuotto. Sen saavuttaminen viimeaikaisen kehityksen valossa näyttää äärimmäisen epätodennäköiseltä, varsinkin kun veronkorotus kohdentuisi vain alle puoleen veropohjasta.

Alkoholin ostaminen siirtyy niin kutsuttuun verottomaan kulutukseen

Alkoholijuomien matkustajatuonti ja verkkokauppa muodostavat Suomessa merkittävän osan alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että ”Suomessa verollisena myydyin alkoholin kulutuksen osuus olisi noin 69 prosenttia kokonaiskulutuksesta.” Esityksessä tunnistetaan myös ”riski siitä, että verotuksen tason korottaminen lisää verottoman

kulutuksen osuutta edelleen, mikä heikentää veronkorotusten fiskaalisten ja terveystavoitteiden toteutumista.”

Hallitus on kuluvana vuonna saattanut voimaan alkoholilain muutoksen, joka mahdollistaa rajat ylittävään etämyyntiin liittyvän veronkierron myös jatkossa. Suomen valtiolta on jäänyt saamatta arviolta 280 miljoonan vuotuiset valmiste- ja pakkausverotuotot, minkä lisäksi veroton kulutus vie myyntiä kotimaisilta toimijoilta. Viranomaiset ovat toistuvasti kertoneet, että ulkomaiset etämyyjät tarkoitushakuisesti pyrkivät häivyttämään tiedon siitä, kuka alkoholijuomalähetyksissä on verovelvollinen. Kuluttajan motiivi hankkia juomat ulkomaisesta verkkokaupasta on edullinen hinta, joka perustuu verovälttelyyn.

Suomi on erkaantunut muista EU-maista äärimmäisen kireällä alkoholiveropolitiikalla, ja verotason vaikutus yksittäisten kuluttajapakkausten hintoihin esimerkiksi viineissä, välituotteissa ja väkeissä alkoholijuomissa on useita euroja. Se kannustaa kuluttajia hankkimaan alkoholijuomat ulkomailta. Pidämme erittäin vaarallisena kehitystä, jossa alkoholijuomien ostaminen ohjataan veropolitiikalla yhä voimakkaammin ulkomaisen kaupan piiriin. Etämyynnin verovälttelyn mahdollistaminen yhdistettynä muita EU-maita merkittävästi korkeampaan alkoholiveroon näyttäytyy politiikkana, jolle on vaikea löytää ymmärrystä tai kannatusta miltään taholta, mikä myös lausuntopalautteesta käy hyvin ilmi.

Kohti eurooppalaista alkoholiveropolitiikkaa

Yhteiskunnallisessa keskustelussa peräänkuulutetaan eurooppalaista juomakulttuuria, jolla voidaan tarkoittaa ihannoitua mielikuvaa siitä, että alkoholia käytetään osana ruokailua, arkipäivää ja sosiaalista kanssakäymistä sivistyneesti, kohtuudella ja ilman tarkoitushakuista humaltumista.

Toteamme, että eurooppalainen juomakulttuuri ja kohtuukäyttö kulkevat käsi kädessä alkoholiverotuksesta johtuvan hintatason kanssa. Alkoholin koettu suhteellinen hinta vaikuttaa kulutuskäyttäytymiseen erityisesti silloin, kun hankinta muodostaa merkittävän osuuden kuluttajan käytettävissä olevista tuloista. Tällöin hankinnan taloudellinen merkitys voi vähentää kulutuksen joustavuutta ja kannustaa käyttämään hankittu tuote kokonaisuudessaan. Suurin osa ihannoidun eurooppalaisen juomakulttuurin maista ei verota viinejä lainkaan, ja muiden juomaryhmien kohdalla vero on varsin maltillinen.

Suomen tulee alkoholiveropolitiikassa ottaa mallia Ruotsista, jossa muun muassa viinien verotaso on noin puolet vähemmän verrattuna Suomen verotasaan. Ruotsin alkoholiveropolitiikka on ollut pitkäjänteistä ja maltillista. Tällä hetkellä erityisesti Pohjois-Ruotsi näyttäytyy suomalaisille kuluttajille veroparatiisina, jossa niin alkoholivero, polttoainevero kuin ruoan arvonlisävero ovat Suomen tasoa alemmat. Kun suomalaisten kotitalouksien kulutus ohjautuu kotimaan sijaan lähialueille, talouskasvutamme putoaa pohja pois.

Esitämme, että alkoholiveron korotuksen sijaan Suomi ryhtyy maltillisesti alentamaan verotusta, ensin lähialueiden tilannetta vastaavaksi ja sitten kohti eurooppalaista keskitasoa.

Lopuksi

Viimeaikaiset alkoholiveroa koskevat päätökset ovat toistuvasti kääntyneet tavoitteitaan vastaan, aiheuttaen sekä merkittävää haittaa kotimaiselle juomateollisuudelle ja -kaupalle että negatiivista fiskaalista kehitystä valtiolle. Tässä tilanteessa suomalaiset eivät voita: valtio ohjaa alkoholialan liiketoiminnan ja verotuotot muihin maihin, mikä kääntyy myös kansanterveyden edistämistä ja kuluttajan etua vastaan. Kotimaisen verollisen kulutuksen laskiessa vähenevät sekä suorat

valmisteverotuotot että arvonlisävero- ja yhteisöverotuotot, mutta alkoholin kokonaiskulutus ei laske, eivätkä siitä aiheutuvat haitat.

Suomen Alkoholijuomakauppa ry vastustaa hallituksen esitystä alkoholiveron korottamisesta. Vaadimme, että Suomen hallitus tekee suomalaista yhteiskuntaa ja kotimaisia yrityksiä palvelevia alkoholiveropäätöksiä, jotka pohjautuvat alkoholikaupan nykytilan ymmärtämiseen ja tutkimustietoon.

Kunnioittavasti

Suomen Alkoholijuomakauppa ry (SAJK)

Susanna Heikkinen

toiminnanjohtaja